

Article publicat a la revista Enxarxa't:

El que es coneix com a procés de convergència europea és un camí que va començar el maig del 98 amb una reunió a París dels ministres d'educació de França, Regne Unit, Itàlia i Alemanya i que ha anat evolucionant fins a arribar a la reunió de Berlín el passat 29 de setembre en que ja eren 40 els països adherits al procés. Al llarg d'aquest temps s'ha anat forjant el que són els eixos de l'Espai Europeu d'Educació Superior:

- Homologació dels títols europeus mitjançant el Suplement Europeu al Títol (SET), una explicació dels estudis realitzats perquè siguin més comparables entre els diferents Estats.
- Creació d'un nou sistema de crèdits, l'European Credit Transfer System (ECTS), equivalent a 25-30 hores de treball personal (ja no només es conten les hores de classe) i que passarà a ser l'element de mesura dels nous plans d'estudi, de manera que es facin 60 crèdits cada any.
- Classificació de les titulacions en dos grans grups: els graus (de 180 o 240 crèdits, 3 o 4 anys) molt generalistes i els postgraus (de 60 o 120 crèdits, 1 o 2 anys) molt més especialitzats i orientats al món professional o a l'acadèmic.
- Foment de la mobilitat dins de l'Espai Europeu d'Educació Superior, tant per a estudiants com per a professors.

Si bé la data límit per a la seva implantació és l'1 d'octubre de 2010, es preveu que la seva aplicació definitiva serà bastant anterior a aquesta data (depenent dels diferents estats).

La realitat amagada

El procés de convergència europea no sorgeix del no res. Des del punt de vista polític és difícil d'entendre que en el moment en que ens trobem, en que la despesa pública en ensenyament no para de disminuir, es vulgui impulsar un canvi radical en el model universitari com aquest, que requereix un gran esforç d'inversió. Només podrem saber quines són les veritables intencions dels impulsors d'aquest projecte si apartem la vista de la política educativa i ens fixem en qui realment marca el ritme de la política internacional: les organitzacions supranacionals. Sobretot en una d'elles, l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Va ser en el marc d'aquesta organització que el 1994 es va signar l'Acord General sobre Comerç de Serveis (AGCS) i que, tot i el fracàs de la reunió de Seattle el 1999 (durant la qual va sortir a la llum per primer cop el moviment antiglobalitzador), va renéixer el 2001 a causa de les pressions de lobbies empresarials nord-americans, molts d'ells lligats al serveis educatius.

L'AGCS té com a objectiu reduir o eliminar les mesures governamentals que impedeixen que els serveis siguin lliurement assumits a través de fronteres estatals. En el cas de l'educació superior, facilitar al màxim la mercantilització de les universitats.

També s'ha d'observar amb lupa el paper de les agències de qualitat, que segueixen els paràmetres marcats pel Banc Mundial i l'Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), i que es dedicaran a avaluar amb la mateixa bara de mesura les universitats dels depauperats estats balcànics amb les dels estats del nord d'Europa, amb un finançament capdavanter.

L'Espai Europeu d'Educació Superior, doncs, s'ha d'entendre com una estratègia per incrementar la competitivitat de l'educació universitària europea a nivell mundial, convertint-la en un mercat que sigui atractiu per a les empreses transnacionals i acostant-la a l'educació universitària nord-americana, i com un pas més en l'intent de convertir els futurs professionals en eines moldejables fàcils d'adaptar en el canviant món laboral.

En el marc d'aquesta Europa que es construeix sense comptar amb els seus ciutadans, no podem permetre que la llibertat i l'autonomia de les universitats deixin de ser elements fonamentals de la nostra societat. Cal que les administracions i els estats prenguin un compromís amb la universitat pública, per raons socials i d'igualtat. A més, el secretisme i la desinformació amb que s'està duent a terme aquests canvis no és més que una altra mostra de la manca de democràcia que impera a la nostra societat, quan el que es necessiten són polítiques participatives que comptin amb els implicats.

El paper dels estudiants

Els estudiants catalans, encara atordits per la imposició de la LOU i la LUC, no podem quedar una vegada més apartats de les decisions que marcaran el futur de les nostres universitats. Hem de participar de manera activa en les comissions de treball sobre el procés de Bolonya, tant a nivell d'escola o facultat com d'universitat, de Catalunya o fins i tot nivells superiors. Les consultes als estudiants no es poden limitar a estudis individuals per determinar la càrrega de treball que comporten algunes assignatures ni es poden engegar proves pilot sense el finançament adequat i la informació corresponent. L'estudiantat universitari s'organitza en assemblees i associacions, i aquestes no poden quedar fora del procés.

Si bé és cert que el rerefons ideològic del procés és positiu i significaria un progrés pedagògic molt interessant, això només és possible amb un canvi de mentalitat per part del professorat (refent les assignatures i adaptant els continguts i mètodes docents) i una importantíssima injecció de diners per part de les administracions. Hem d'exigir un increment molt substancial en les beques, sobretot si a partir d'ara serà impossible compaginar estudis amb vida laboral, haurà de disminuir radicalment la ràtio estudiant/professor si es vol fer un seguiment personalitzat i caldrà un millora a les biblioteques, en material informàtic i en espais per treballar en grup.

No podem concebre que la concepció generalista del títol de grau el devaluï, ni que darrere d'una insuficient manca de finançament s'hi amagui la intenció de fer que la titulació de post-grau no sigui a preu públic o que la poca oferta de places els converteixin en elitistes

La nostra tasca a partir d'ara és intentar frenar les repercussions negatives que el procés pot tenir en l'estudiantat i aprofitar els canvis per introduir totes aquestes millores que hem estat reclamant els últims anys.

La llengua i cultura catalanes en el procés

Un dels aspectes més destacats de l'Espai Europeu d'Educació Superior és la fomentació de la mobilitat entre alumnat i docents. Si per una banda hem de vigilar que aquesta possibilitat no es limiti als estudiants amb rendes més altes (els crèdits de les escoles d'idiomes han de tenir preu públic i s'han d'incrementar les beques de mobilitat), per l'altra hem d'anar en compte en la repercusió que això pot tenir en la presència de la Llengua Catalana a la universitat.

Si ens aturem a observar que a l'actual mobilitat creada per les altes dotacions de les beques Sèneca (molt més importants que les Erasmus) s'hi afegirà properament la instauració del Distrito Único i l'homologació europea de les titulacions, podem preveure que l'actual descens en el percentatge de docència en català es veurà accelerat perillosament. El fet de ser una llengua no oficial a Europa, sumat a la política bel·ligerant del govern espanyol i a la posició tèbia del govern de la Generalitat deixarà en paper mullat l'ambigu article 6.4 bis de la LUC que diu que es vigilarà que "L'accés i la

incorporació dels nous membres a la comunitat universitària no alteri els normals usos lingüístics docents i el procés de normalització lingüística de les universitats”.

El català ha de ser la llengua vehicular de les universitats dels Països Catalans, tant pels estudis de grau com pels de postgrau. En l'afany de captar estudiants i els seus diners, algunes de les nostres facultats i escoles ja s'estan plantejant oferir postgraus en anglès i castellà; aquesta és sens dubte una postura errònia que trenca amb la missió de servei de les universitats catalanes cap al seu país, el seu poble i la seva cultura.

En la mateixa línia s'ha d'observar amb preocupació que el procés de convergència europea pugui suposar una tendència a fer uniformes tots els diferents sistemes. El fet que les nostres universitats, com les europees, estiguin fortament arrelades i en contacte a la nostra pròpia identitat com a poble ha de ser considerat una riquesa i no pas quelcom a esborrar. Les titulacions han de preservar aquells trets propis i diferencials que la universitat (en exercici de la seva autonomia) o bé el propi país considerin, i les particularitats de cada nació han de ser considerades una riquesa i no un obstacle a amagar sota la façana d'un multiculturalisme homogeneitzador.

L'educació és un dret i no una mercaderia.